

CONSTANTIJN HUYGENS (PARIJS)
AAN HUGUES DE LIONNE (PARIJS)
12 MEI 1662
5809

Samenvatting: Huygens stuurt Lionne een memorandum aangaande Orange en hoopt dat Lionne (de leeuw) de gouverneur van Orange (de wolf) in toom kan houden, zoals eertijds Vergilius zingend voorspelde.

Primaire bron: Den Haag, Hs. KA XLIX, dl. 2, p. ***: ontwerp (autografisch).

Vroegere uitgave: Worp 5, nr. 5809, p. 425: volledig.

Namen: Apollo; Pierre de Bouc; Lodewijk XIV; Willem III.

Plaatsen: Louvre; Orange.

Glossarium: chanter (zingen).

Transcriptie

12 May 1662

Je ne sçauroy vous dire combien m'ont resjouï et radouci mes douleurs *lepidissimi suavissimique sales*, dont vous me fistes l'honneur de me regaler hier. *Pene de claudo bipedem fecisti*, et à ce compte-là je seroy presque content de vous laisser imaginer *quod pene me de bipede claudum fecerim*. Aurez-vous bien la bonté, Monsieur, de souffrir que j'abuse encor ceste dernière fois de tant de bienveillance? On a trouvé à propos qu'à l'occasion de ceste alarme d'Orange, quoyque fausse, graces à Dieu, et au Roy et à vos directions, je pousse mon affaire, et m'adresse à Sa Majesté par un nouveau mémoire, pour la supplier d'une grace, maintenant où son service ne sera non plus interessé que celui du Grand Mogol, et par où celui de mon Maistre recevra le soulagement, dont il a tant besoin dans ceste pauvre principauté, où la dernière malice, mesme d'aucuns de nos infames subjez, ne cesse de se prévaler de ces eaux troubles, et de couper proprement la bourse au maistre de la maison. À quoy je ne sçauroy m'empescher de dire que vostre commandeur coopère assez indignement, et nous tient presque lieu d'un loup, enfermé dans la bergerie.

Si la justice et la pitié, Monsieur, vous portent, comme j'espère, à nous vouloir délivrer de cest embaras, ¹*erit mihi magnus Apollo, qui verus olim vates* a chanté prophétiquement pour nous: ²*Torva leæna lupum sequitur, lupus ipse capellam*, et ceste *capella* innocente se trouvera un jour obligée, et bientost capable de vous en tesmoigner ses ressentimens.

Qu'il suffise donc au Roy, de grace, qu'un sot Hollandois, en resvant avec trop d'attention à la poursuite de ses affaires, ayt esté entreprendre de casser les degrez du Louvre d'un os de sa jambe, sans que pour la régularité il soit obligé s'en aller faire autant de l'autre costé, *ut lapsu gravioere ruat*. Ce sera, Monsieur, entre autres choses vous dégager d'une infinité d'importunitéz, dont je vous accable à mon grand regret, qui beaucoup mieux aymeroy vous pouvoir faire connoistre par mes services, combien je chers l'honneur de vostre amitié, *et quam ardentissimo affectu sim ...*

Vertaling

12 mei 1662.

Ik zou u niet kunnen zeggen hoezeer ^Lde bijzonder zoete en hartige geestigheden^L waarop u mij gisteren hebt willen vergasten, mij hebben verheugd en mijn pijnen hebben verzacht. ^LU hebt de manke bijna weer op twee benen doen gaan,^L en zo beschouwd zou ik haast vergenoegd zijn U te laten denken ^Ldat ik mijzelf bijna van tweebenige mank had gemaakt.^L Zou u zo goed willen zijn, mijnheer, toe te staan dat ik nog een

1. Vergilius, *Eclogæ*, III, 104: Dic quibus in terris, *erit mihi magnus Apollo*.

2. Vergilius, *Eclogæ*, II, 63: *Torva leæna lupum sequitur, lupus ipse capellam*.

laatste keer misbruik maak van zoveel welwillendheid? Men heeft het raadzaam geacht dat ik, naar aanleiding van dat alarm in Orange, hoewel het vals is, dank zij God, de ³koning en door uw aanwijzingen, mijn zaak weer in beweging probeer te krijgen en mij richt tot Zijne ⁴Majesteit door middel van een nieuw memorandum om hem om een gunst te vragen, nu het zijn belang niet meer betreft dan dat van de Groot-Mogol en waardoor dat van mijn meester de opluchting zal verkrijgen die zo nodig is in dit arme vorstendom, waar de uiterste kwaadwilligheid, zelfs van sommige van onze eigen snode onderdanen, onophoudelijk voordeel trekt uit deze troebele wateren en de ⁵heer des huizes wezenlijk financieel nadeel berokkent. Ik kan niet nalaten eraan toe te voegen dat uw bevelhebber op zeer onwaardige wijze hieraan meewerkt en voor ons bijna is als een wolf, die opgesloten is in een schaapskooi.

Als rechtvaardigheid en mededogen u ertoe leiden, mijnheer, zoals ik hoop, ons te willen verlossen van deze narigheid, ¹zal hij voor mij zo groot als Apollo zijn die eertijds als een echte waarzegger ¹ ons zingend voorspelde dat ⁶ ¹de grimmige ⁷leeuw de ⁸wolf achtervolgt, en de wolf de ⁹geit, ¹ en deze onschuldige ¹geit ¹ zal zich op zekere dag genoodzaakt zien en binnenkort ook in staat zijn jegens u van haar gevoelens van verbittering te getuigen.

Moge het derhalve voldoende zijn voor de koning, in zijn genade, dat een Hollandse ¹⁰dwaas die met te veel aandacht denkt aan de behartiging van zijn zaken, het heeft ondernomen de treden van het Louvre te breken met een bot van zijn been, zonder dat hij, voor de goede orde, verplicht is hetzelfde te gaan doen van de andere kant, ¹zodat hij neerstort met vrij ernstige val. ¹ Dat zal zijn, mijnheer, onder andere dat u zult worden verlost van een oneindige hoeveelheid ongemak, waarmee ik u tot mijn grote spijt belast. Ik zou u liever laten weten door mijn dienstwilligheid hoezeer ik de eer van uw vriendschap koester ¹ en met hoeveel hartstocht ik ben enz. ¹

3. Lodewijk XIV.

4. Lodewijk XIV.

5. Willem III.

6. Vgl. Eccl. 2:63.

7. Hugues de Lionne.

8. Pierre de Bouc, heer van Gouast, gouverneur van Orange namens Lodewijk XIV.

9. Orange.

10. Constantijn Huygens.